

Een bord vol kansen

Jaarplan 2026

Vereniging van Nederlandse Voedselbanken

Inhoudsopgave

1. Missie, visie en kernwaarden
2. Klanten
3. Voedselverwerving
4. Logistiek en duurzaamheid
5. Vrijwilligers
6. Voedselveiligheid
7. Coördinatie voedselbankondersteuning
8. Bestuurlijke, juridische en fiscale zaken
9. Communicatie, PR en public affairs
10. Fondsenwerving
11. IM/ICT
12. Financieel

1. Missie, visie en kernwaarden

Onze missie

Voedselbanken verstrekken voedsel kosteloos aan mensen in armoede die het tijdelijk zelf niet redden. We doen dat uitsluitend met vrijwilligers en zoveel mogelijk met voedsel dat anders verspild zou worden.

Onze visie

In Nederland leven nog steeds te veel mensen onder de armoedegrens. Voedselbanken helpen degenen die het financieel even niet redden door ze tijdelijk te voorzien van voedselhulp. Het voedsel dat we uitgeven komt zoveel mogelijk uit verspillingsstromen.

Zo zorgen we ervoor dat het leven van mensen in armoede wordt verzacht, voedseloverschotten verdwijnen en het milieu minder wordt belast. Om onze klanten te helpen weer op eigen benen te staan, werken we samen met andere organisaties en gemeenten. We streven ernaar dat voedselhulp tijdelijk is. Samenvattend noemen we dit: 'Een pakket vandaag, een perspectief voor morgen' ons streven is zo laagdrempelig mogelijk te zijn.

Onze kernwaarden

- **Toegankelijk** (welkom, laagdrempelig, bereikbaar, inclusief, oordeelvrij, transparant)
- **Behulpzaam** (Een pakket vandaag, een perspectief voor morgen, menselijke maat)
- **Samen** (solidair, respectvol, met klanten, vrijwilligers en partners)
- **Ongebonden** (burgers voor burgers, neutrale partij, onafhankelijk)

Hoe we werken

- We werken uitsluitend met vrijwilligers;
- We verstrekken zoveel mogelijk gezond voedsel;
- We verstrekken voedsel en persoonlijke verzorgingsproducten zonder dat onze klanten hiervoor hoeven te betalen;
- We verdelen dit zo eerlijk mogelijk;
- We zijn neutraal en onafhankelijk ('burgers voor burgers');
- We zijn transparant in onze verantwoording;
- We werken veilig, zowel sociaal als fysiek.

2. Klanten

We willen alle mensen bereiken die voedselhulp nodig hebben. Helaas lukt dit nog niet volledig. Met het programma *Onder de Radar* werken we aan het verbeteren van de zichtbaarheid en bereikbaarheid van voedselbanken. Zodra nieuwe klanten in beeld komen, is het belangrijk dat zij op de juiste manier geholpen worden – met voedselhulp én met ondersteuning richting structurele verbetering van hun situatie.

Door voedselhulp te combineren met persoonlijke aandacht en samenwerking met andere organisaties, bieden we niet alleen een pakket voor vandaag, maar ook een perspectief voor morgen.

Uitgangspunten

- Iedereen die voedselhulp nodig heeft, is welkom en wordt gehoord.
- We behandelen klanten met respect, zonder oordeel en met oog voor hun persoonlijke situatie.
- Voedselhulp is in principe tijdelijk: we helpen mensen om weer op eigen benen te staan.
- In heel Nederland willen we dezelfde zorg en aandacht bieden.
- We werken samen met gemeenten en andere organisaties zodat klanten ook op andere gebieden hulp krijgen.

Acties

- Meer mensen bereiken: We breiden het programma *Onder de Radar* uit zodat meer mensen die recht hebben op voedselhulp ons kunnen vinden.
- Betere begeleiding: We werken nauwer samen met gemeenten en hulporganisaties, zodat klanten ook ondersteuning krijgen bij schulden, inkomen en welzijn.
- Luisteren naar klanten: We betrekken (oud-)klanten via klantpanels en ervaringsdeskundigen, zodat hun ervaringen helpen om ons werk te verbeteren.
- Menselijke maat: Wij bieden intake trainingen en workshops over klantgerichtheid, privacy en inclusieve communicatie.
- Eerlijke hulp in het hele land: We maken landelijke richtlijnen voor aanmelding, intake en verdeling van boodschappen. Zo krijgt iedereen in Nederland dezelfde hulp en aandacht.

3. Voedselverwerving

De verwachting is dat het voedselaanbod zal afnemen door het verminderen van voedselverspilling door supermarkten en producenten, de consumentenkeus die vaker valt op producten dicht bij THT en het streven van de EU om de voedselverspilling in 2030 met 50% te verminderen t.o.v. 2015. Daarom wil VBN nu alvast acties onderzoeken en ondernemen over hoe dit verwachte gat aangevuld kan worden richting 2030.

Uitgangspunten

Kwantitatieve doelstelling:

- Minimaal 25 Miljoen consumenten eenheden per jaar landelijk verwerven en minimaal 70 miljoen consumenteneenheden in het totaal (landelijk, regionaal en lokaal).
- Het doel blijft om alle klanten van de voedselbanken in Nederland minimaal voor 2 á 3 dagen (25 CE bij een 2 persoonshuishouden) voedsel per week mee te geven, waarbij ongeveer 2/3 uit de schijf van 5 komt.

Kwalitatieve doelstelling: maximaal uit verspillingsstromen

Acties

- Het project 'de laatste pluk' dat dit jaar is voortgezet, wordt in 2026 verder uitgebouwd met als uiteindelijke droom 'een jaar lang hard fruit voor de klanten van de voedselbank'.
- We werven samen met fondsenwerving fondsen om de stichting Social Food op te richten en in stand te houden. Deze stichting heeft tot doel producten die bereid zijn uit verspillingsstromen te verwerven voor de voedselbanken.
- We trachten het aantal leveranciers dat producten doneert, maar waarvan wij slechts bijvoorbeeld alleen de verpakkingskosten betalen, verder uit te breiden. Op dit moment doen we dat met vlees.
- We onderzoeken of het mogelijk is om onze leveranciers jaarlijks een rapportage te leveren over de Social Impact die zij gemaakt hebben met hun donaties.
- Wij blijven leden stimuleren om op zoveel mogelijk dagen voedsel op te halen en het aantal uitgiftemomenten te vergroten (meer klanten, meer dagverse producten) omdat we het gebruik van verspillingsstromen hiermee kunnen maximaliseren. Het overleg om de frequentie van ophalen en uitgeven van voedsel te vergroten is in verschillende regio's opgestart maar zal ook het komend jaar op de agenda van het ROP moeten blijven staan.

4. Logistiek & Duurzaamheid

Uitgangspunten

Het bieden van ondersteunende en faciliterende diensten om een duurzaam logistieke en verdeling-infrastructuur van voedselstromen naar onze klanten te borgen.

- We blijven bij ons huidige model met RDC's maar proberen de keten waar mogelijk effectiever te maken, ook door Hubs te creëren om AGF-piekaanbod te verwerken.
- We streven ernaar om onze klanten keuze te bieden binnen ons voedselaanbod.

Acties

- Verder uitrollen van het ESF project met doel het toegekende budget volledig te gebruiken en daarbij te voldoen aan de afspraken gemaakt met het ministerie.
- Onze inspanningen worden voortgezet om, in samenwerking met de GFB, meer voedsel te krijgen dat 'achter-de-douane' staat en nog niet is ingeklaard.
- De samenwerking met de Groente en FruitBrigade en Groentebrigade Manna zal verder geoptimaliseerd worden, zodat we onze klanten nog meer gezond voedsel kunnen aanbieden door:
 - Implementatie en verbeteren van het emballage systeem zodat ook de AGF keten transparanter wordt.
 - Ontwikkelen van een meer planmatige en tactische verdeelrol om volume groei te accommoderen.
 - Vernieuwen Voedsaam transport Netwerk.
 - Verdere ondersteuning duurzaamheidsinitiatieven van RDC's en VB.

5. Vrijwilligers

Uitgangspunten

De populatie aan vrijwilligers is vrij stabiel. Weliswaar is er een komen en gaan, maar dat is vrijwel altijd goed verklaarbaar. Op de terreinen waar VBN actief is als het gaat om vrijwilligers zijn nieuwe interessante ontwikkelingen die we in 2026 versterken.

Acties

- Opleiding en training richt zich op het ontwikkelen van het in 2025 ontwikkelde curriculum voor intakers. Langs verschillende kanalen zal worden gewerkt aan de competenties van in- en externe intakers om het proces van intake als onderdeel van het project Onder de Radar te vergemakkelijken en te versnellen. Waar mogelijk gebruiken we de Voedselbankacademie, ondersteund door SkillsTown.
- We zullen de bestaande ondersteuning op het gebied van fysieke veiligheid/ARBO versterken, onder meer door betere ondersteuning op de RI&E.
- In toenemende mate is sociale veiligheid en psychosociale arbeidsbelasting een thema – als spiegel van maatschappelijke ontwikkelingen. In 2026 starten we het collectieve gesprek met voedselbankvertegenwoordigers, deskundigen, vertrouwenspersonen en we introduceren nieuwe oplossingen voor het goede gesprek in (potentieel) lastige of conflicterende situaties.
- Inmiddels zijn op voedingsbodem goede praktijkvoorbeelden (best practices) geplaatst van voedselbanken. Initiatieven die in veler ogen navolging verdienen. Dit initiatief willen we krachtig doorzetten. Voorbeelden zijn Vrijwilligersbeleid, de checklijst boeien en binden en het scholenpakket.

- Het valt niet mee om vrijwilligers te vinden met specifieke expertise en/of coördinerende en/of bestuurlijke vaardigheden. Dat weten we al enkele jaren. In 2026 start een arbeidsmarktcampagne, waarin als ondersteuning voor lokale voedselbanken, voor VBN verbindende rollen promotie wordt gemaakt om je in te zetten voor de voedselbank, ook als je over specifieke expertise beschikt die wij zo hard nodig hebben.
- Steeds meer organisaties kloppen aan de deur om vrijwilligersactiviteiten voor de voedselbanken uit te voeren. Als sprake is van oprechte en structurele inzet, dan zetten wij landelijke contacten in om lokale behoeften aan capaciteit en/of expertise in te vullen. Bij initiatieven die vooral tot doel hebben om geld te verdienen over activiteiten bij voedselbanken door vraag en aanbod te matchen toetsen wij op de oprechte achterliggende bedoelingen.

6. Voedselveiligheid

Wij zijn verantwoordelijk voor het leveren van veilig voedsel aan onze klanten. Dat moeten we kunnen aantonen aan onze leveranciers en donateurs, inspectiebedrijven en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Onze werkwijze is vastgelegd in het **Handboek Voedselveiligheid (2025)**. Dit handboek is gebaseerd op de richtlijnen van de CBL-Hygiëncode (Centraal Bureau Levensmiddelenhandel) en op Informatieblad 76 (2025) van de NVWA, dat specifiek is bedoeld voor charitatieve instellingen en vrijwilligersorganisaties.

Het handboek beschrijft alle hygiënische aspecten van onze werkzaamheden en geeft vrijwilligers duidelijke richtlijnen voor het veilig beheren en distribueren van voedingsmiddelen.

Uitgangspunten

- Aangesloten leden moeten voldoen aan alle wettelijke eisen op het gebied van voedselveiligheid.
- We streven ernaar dat alle leden hun processen op vergelijkbare wijze uitvoeren en dezelfde kwaliteit aan klanten leveren.

Acties

- Leden ondersteunen bij het naleven van wet- en regelgeving op het gebied van voedselveiligheid. Het team voedselveiligheid verzorgt hiervoor trainingen en workshops – zowel landelijk als lokaal – en adviseert de lokale en regionale besturen en het bestuur van VBN.
- Trainingen en workshops actualiseren op basis van het nieuwe handboek, Informatieblad 76, en bevindingen uit lokale inspecties en van regio-adviseurs voedselveiligheid.
- Documenten op Voedingsbodem (zoals modeldocumenten, infobulletins en flyers) up-to-date houden, mede op basis van ontwikkelingen in wetgeving.

- De samenwerking met de Groente & Fruitbrigade versterken, zodat klanten kwalitatief goede groenten en fruit ontvangen en vrijwilligers weten hoe zij kunnen bijdragen aan een betere beschikbaarheid en presentatie daarvan.
- Initiatieven op het gebied van voedselverspilling (zoals *Achter de Douane* en *Social Food*) ondersteunen met kennis over kwaliteit en voedselveiligheid.

7. Coördinatie Voedselbankondersteuning

Uitgangspunten

Hoewel er grote verschillen zijn in de omvang van de verschillende voedselbanken en de context waarin ze opereren, is het wel belangrijk dat alle aangesloten leden van VBN op een aantal punten hetzelfde werken. Momenteel ziet VBN grote verschillen op het gebied van o.a.: kwaliteit van intake en toepassing van 'Een pakket vandaag, een perspectief voor morgen' (voorheen 'geen pakket zonder traject'), de professionaliteit van websites en IT, en actieve deelname binnen de vereniging VBN.

Acties

Het team relatiebeheerders houdt nauw contact met de voedselbanken en richt zich in eerste instantie op de vragen die vanuit de leden zelf komen. Zij kunnen met voedselbanken inventariseren waar ze staan en vragen waar ondersteuning eventueel gewenst is. De relatiebeheerders zetten steeds de continuïteit van voedselhulp voor de klant voorop.

Daarnaast hebben zij een agenderende en signalerende rol om in contact met voedselbanken een aantal verenigings-brede projecten te bespreken.

Voor 2026 concentreren we ons op:

- Introductie nieuw klanten registratiesysteem (KRS);
- Voedselverwerving, met focus op samenwerking voedselbanken;
- Hoe voedselbanken handen en voeten geven aan de strategie-afspraken van ALV november 2025.

8. Bestuurlijke, juridische en fiscale zaken

Het team Bestuurlijk/Juridisch/Fiscaal zal op gelijke voet als de voorgaande jaren het werk van de collega's zoveel mogelijk blijven faciliteren. In 2026 zullen de vragen op gebied van privacy en AVG vaker extern worden uitgezet, aangezien er geen specifieke capaciteit meer is binnen het team. Deze onderwerpen vragen ook ondersteuning op het scherpst van de snede gezien het dynamische karakter van dit belangrijke rechtsgebied.

9. Communicatie PR/ Public Affairs

De profilering en positionering van de Voedselbanken en het communiceren en verbinden met al onze leden is een blijvende activiteit. Daarnaast is er de afgelopen tijd veel toenadering en contact geweest vanuit verschillende externe partijen voor verdere samenwerking.

Uitgangspunten

- VBN werkt structureel samen met een aantal goede doelen en hulpverleners op centraal niveau. Dit zijn: Rode Kruis, Leger des Heils, Humanitas, Stichting Urgente Noden, Schuldhulpmaatje, Stichting Leergeld, Financieel Paspoort, Jarige Job en het Armoedefonds.
- Positionering en profilering op bepaalde thema's wordt verder uitgewerkt naar aanleiding van de Meerjarenstrategie.

Acties

- Landelijk de samenwerking versterken met de hierboven genoemde NGO's en heldere afspraken maken om voedselbanken lokaal te helpen de beste hulp aan klanten aan te bieden in het kader van 'een pakket vandaag, een perspectief voor morgen'.
- Verbinding zoeken met alle communicatie-vrijwilligers bij de voedselbanken (best practices uitwisselen en ondersteuning leveren).
- (Social) media bereik en inzet professionaliseren ten einde onze klant en donateur beter te informeren en onszelf steviger te positioneren.
- Toegankelijkheid van onze communicatie zowel on als offline verbeteren (voldoen aan de standaarden).

10. Fondsenwerving

De afgelopen jaren is duidelijk geworden (o.a. door de coronacrisis) dat het belangrijk is om financiële reserves te hebben als organisatie. Zo kunnen we ook in een crisissituatie voedselhulp blijven bieden en hebben we als organisatie genoeg stabiliteit. Uitgangspunt blijft dat VBN alleen werft bij landelijk werkende partijen en via landelijke campagnes.

Uitgangspunten

- VBN wil de centrale fondsenwerving verder uitbreiden om dekking te blijven vinden voor onze lopende kosten en investeringen, en additionele investeringen in belangrijke projecten mogelijk te maken.
- We streven naar een bijdrage van fondsenwerving aan een solide weerstands- en eigen vermogen om toekomstige uitdagingen aan te kunnen.

Acties

- VBN streeft naar een intensivering van de landelijke acties gericht op consumentendonaties en naar het omzetten van incidentele donaties in structurele/ terugkerende donaties.

11. IM/ ICT

Wij beheren applicaties en participeren in projecten waarin informatiemanagement en ICT een belangrijke rol spelen.

Ons streven is de ICT-dienstverlening zoveel mogelijk te organiseren op basis van standaard hardware en software. Dit heeft als voordeel dat de kennis van standaard hardware en software breed is verspreid. Dat maakt het makkelijker om vrijwilligers te vinden met de juiste kwaliteiten. Daarnaast is het ook makkelijker om commerciële bedrijven te vinden voor ondersteuning, terwijl de kosten van standaard items in de regel lager zijn dan die van niet-standaard items.

Door het streven deze toepassingen centraal te beheren en decentraal aan voedselbanken, RDC's en ROP's beschikbaar te stellen (Shared Service Concept) verwachten wij beter gebruik te kunnen maken van de schaalvoordelen van het op één plaats samenbrengen van specialismen (efficiëntie).

Activiteiten die niet bij vrijwilligers kunnen worden belegd laten we, daar waar gewenst of noodzakelijk, door externe partijen (serviceproviders) uitvoeren.

In 2025 wordt door VBN, in samenwerking met een aantal Voedselbanken, de herontwikkeling van Voedselbank.nu uitgevoerd, waardoor we de klantregistratie (KRS) kunnen verbeteren (beschikken over belangrijke gezamenlijke informatie en beter afstemming voedselaanbod op de vraag).

Verbeteren managementinformatie

Op basis van de verzamelde data, analyseren van deze data en rapporteren over de bevindingen levert IM/ICT belangrijke (management) informatie op. Hier is een Data Ware House voor op gezet. Het vullen met relevante data is een doorlopende activiteit.

Advies

Op basis van aanwezige kennis en ervaring kan IM/ICT een adviserende rol spelen op IM/ICT gerelateerde vragen vanuit voedselbanken, RDC's en ROP's. Denk hierbij bv. aan informatiebeveiliging, beantwoorden onderzoeksvragen, servicemanagement, training en opleiding, etc. Focus hierbij ligt op verder uitdragen van huidige werkzaamheden, nieuwe ontwikkelingen en stimuleren van gebruik huidige (en nieuwe) applicaties.

Samenwerking/communicatie

In samenwerking met de relatiemanagers worden bestaande mogelijkheden uitgedragen naar voedselbanken, RDC's en VB's. Nieuwe (of aanvullende) behoeften van de gebruikers worden daarbij vroegtijdig geïdentificeerd. In gesprekken met klanten en betrokkenen over functionele behoeften (formuleren ondersteuningsbehoefte) kunnen deze waar mogelijk vertaald worden naar ICT-gerelateerde oplossingen.

Intensivering vrijwilligerswerving

Wij intensiveren de werving van voldoende vrijwilligers voor de moeilijk invulbare functies binnen informatiemanagement en ICT. Daarnaast spannen wij ons in om onze vrijwilligers te behouden.

Naast het zoeken naar specifieke functies, wordt ook geprobeerd om in algemenere zin IM/ ICT mensen aan te trekken. Afhankelijk van wat we aantrekken hebben we de mogelijkheid om te kijken hoe een nieuwe vrijwilliger in zijn kracht een bijdrage kan leveren aan de VBN. Bij deze zoektocht wordt maximaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden die sociale media, netwerken en samenwerkingsverbanden op dit gebied bieden.

Omdat het steeds moeilijker wordt om de IM/ICT-functies in te vullen willen we (nog) meer aandacht besteden aan het behouden van de aanwezige vrijwilligers.

Acties

- Ontwikkelen Klant Registratie Systeem (KRS);
- Opzetten Shared Service Centrum ter ondersteuning van Power Apps toepassingen te beginnen met KRS;
- Intensivering vrijwilligerswerving voor functies binnen informatiemanagement en ICT;
- Extra aandacht voor mogelijkheden om vrijwilligers te behouden (invulling “boeien en binden”).

12. Financieel

Financieel staat VBN er goed voor. Het heeft een stevig eigen vermogen. Komend jaar wordt nader vastgesteld hoe hoog dat weerstands- en eigen vermogen zou moeten zijn in het licht van komende uitdagingen, noodzakelijke ondersteuning voedselbanken, distributiecentra en mogelijke calamiteiten. Dit wordt mede gezien binnen de kaders van ANBI en de belastingdienst. Ook wordt in dit licht aandacht besteed aan reserveposities van voedselbanken.

Verder gaan we de ANBI-status van de voedselbanken monitoren.

De Administratieve Organisatie is goed op orde. Eventuele nieuwe regels vanuit ANBI en/of de belastingdienst worden vertaald naar interne richtlijnen en adviezen.

De spelregels van de diverse bestemmingsreserves worden tegen het licht gehouden om toegankelijker te worden voor aanvragen en administratieve procedures te verlichten.

Sinds kort worden vanuit VBN grootschalige projecten geïnitieerd. Dit vergt aandacht voor een eenduidige projectmanagementaanpak en voor inrichting van projectcontrole.

Uiteraard staan we altijd open voor adviesvragen vanuit de Voedselbanken.

Uitgangspunten

- Een solide weerstandsvermogen;
- Administratieve Organisatie op orde.

Acties

- Reservebeleid op- en vaststellen;
- Eventuele nieuwe belasting- en ANBI-regels vertalen naar beleid;
- ANBI status VB inventariseren;
- Spelregels bestemmingsreserves herijken;
- Maken financiële kwartaalrapportages;
- Professionaliseren projectmanagement- en control.